

MEĐUNARODNA LJETNA ŠKOLA ENVIRONMENTAL HISTORY AND HISTORICAL ECOLOGY OF THE DINARIC KARST, FILOZOFSKI FAKULTET, SVEUČILIŠTE U LJUBLJANI, SLOVENSKI DINARSKI KRŠ, 25. – 30. 9. 2023.

Na Filozofskom fakultetu u Ljubljani i na području slovenskog dinarskog krša od 25. do 30. rujna 2023. godine održana je međunarodna ljetna škola *Environmental History and Historical Ecology of the Dinaric Karst* o povijesti okoliša na Dinarskom kršu. Ljetnu školu organizirali su Odjel za povijest i Odjel za geografiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani te Geografski institut »Anton Melik« Znanstveno-istraživačkog centra Slovenske akademije znanosti i umjetnosti (ZRC SAZU), u suradnji s Arhivom Republike Slovenije, Geološkim zavodom Slovenije, Savezom povijesnih društava Slovenije, Institutom Republike Slovenije za zaštitu prirode, Institutom »Jožef Stefan« – Odsjekom za znanosti okoliša, Parkom prirode »Kolpa« (Kupa), Parkom prirode »Lahinja«, Muzejom Cerkniškog jezera, Notranjskim regionalnim parkom, Institutom za arheologiju ZRC-a SAZU, Institutom za istraživanje krša ZRC-a SAZU, Odsjekom za geologiju Prirodoslovno-tehničkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, Odsjekom za geologiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Mariboru te Odsjekom za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta Primorska u Kopru. U suorganizaciji ljetne škole bili su i partneri iz Hrvatske: Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju, Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije te Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (PMF) Sveučilišta u Zagrebu te Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru. Ljetna škola održana je pod pokroviteljstvom Europskog udruženja za povijest okoliša. Voditelj ljetne škole bio je dr. sc. Žiga Zwitter s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, a u izvođenju cjelokupnog programa doprinose su dali dr. sc. Hrvoje Petrić, predsjednik Društva za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju, profesor na Odsjeku za povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te voditelj Ekohistorijskog laboratorija Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije kao i dr. sc. Borna Fuerst-Bjeliš profesorica s Geografskog odsjeka PMF-a Sveučilišta u Zagrebu.

Ljetna škola započela je dvodnevnom izlaganjima. Uvodno predavanje o osobitostima krškog reljefa održala je Petra Gostinčar s Geološkog zavoda Slovenije. Mitja Kaligarič (Prirodoslovno-matematički fakultet, Odsjek za biologiju) i Matija Ivajnič (Filozofski fakultet, Odsjek za geografiju) sa Sveučilišta u Mariboru pripremili su izlaganje o novijim promjenama koje se odvijaju na (nekadašnjim) travnjacima s obzirom na njihovu namjenu i (ne)korištenje. Matija Zorn i Mauro Hrvatinić iz Geografskog instituta »Anton Melik« govorili su o promjenama režima vodotoka s obzirom na klimatske promjene, odnosno otapanje ledenjaka i neravnomjernu količinu padalina tijekom godine koje uzrokuju velike poplave i štete. U Geografskom muzeju Primož Gašperič i Matija Zorn održali su izlaganje o važnosti proučavanja povijesnih karata u istraživanju povijesti okoliša. Sanja Faivre (Sveučilište u Zagrebu, PMF) je u izlaganju predstavila rezultate istraživanja naslaga crvenih alga roda *Lithophyllum* na stijenama uz morsku obalu u svrhu rekonstrukcije klimatskih promjena i podizanja razine morske obale. Na kraju prvog dana uslijedila su dva izlaganja o istraživanju paleookolišnih promjena u špiljama: Sonja Lojen (Institut Jožef Stefan) i Matej Lipar (Geografski institut »Anton Melik« ZRC SAZU) izvršili su analizu stalagmita u slovenskim špiljama, a Nina Lončar (Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju) analizirala je speleoteme u špiljama na hrvatskoj obali. Predstavljena je i djelatnost Europskog udruženja za povijest okoliša.

Drugi dan započeo je izlaganjem Maje Andrič (Institut za arheologiju, ZRC SAZU) koja je predstavila rezultate laboratorijske analize peludi izvučene iz dubljih slojeva tla u svrhu istraživanja ljudskog utjecaja na okoliš i prirodnih promjena vegetacije u prošlosti. Žiga Zwitter održao je izlaganje o najizrazitijim promjenama Dinarskog krša u Sloveniji od brončanog doba do sredine 19. stoljeća s obzirom na čovjekov utjecaj. U Slovenskom državnom arhivu je zamjenik direktora Gregor Jenuš predstavio djelovanje arhiva, nakon čega je Žiga Zwitter održao predavanje o važnosti kritičkog čitanja i interpretacije arhivskih izvora pri istraživanju povijesti okoliša. Hrvoje Petrić (Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu) je na primjeru Velebita govorio o izmjenama šumskog pokrova od kasnog srednjeg vijeka do sredine 20. stoljeća s obzirom na društvene i političke činitelje. Borna Fuerst-Bjeliš (PMF, Sveučilište u

Zagrebu) u svojem je predavanju izložila problem povećane opasnosti od širenja požara na zapuštenim poljoprivrednim površinama. Posljednje izlaganje održao je Tajan Trobec (Filozofski fakultet, Sveučilište u Ljubljani) o hidrogeografskim obilježjima Slovenije s naglaskom na područje Dinarskog krša.

Trećeg dana uslijedio je grupni rad u kojem su studenti primijenili metode georeferenciranja i digitalnog mapiranja humanih intervencija na Cerknjskom jezeru, zatim analize katastra s početka 19. stoljeća s obzirom na kvalitetu zemljišta i uporabu katastarskih čestica koje su potom mapirali u GIS-u te su proučavali arhivske izvore iz 19. stoljeća o ekonomiji lokalnih farma. Trodnevnim ekskurzijama obuhvaćen je obilazak lokacija s prepoznatljivim obilježjima humaniziranog pejzaža u dinarskom kršu. Prvog dana terenskog obilaska posjećena je rijeka Krka u Dvoru pri Žužemberku gdje su sedrene barijere oblikovane dugotrajnim ljudskim djelovanjem, zatim izvor rijeke Krupe koja je pretrpjela veliko kemijsko onečišćenje zbog čega voda desetljećima nije za piće, obidni su lokaliteti humaniziranog pejzaža Vrhovci i Marindol čijim kasnijim zapuštanjem je značajno izmijenjen vegetacijski pokrov. Posjećen je i etnografski muzej Bele krajine »Šokčev dvor« te močvarne livade Nerajski Lug u sklopu parka prirode »Lahinja«. Sljedećeg dana posjećen je Institut za istraživanje krša ZRC-a SAZU u Postojni gdje je Nataša Ravbar predstavila djelovanje instituta, Stanka Šebela govorila je o istraživanjima provedenima u svrhu održivog korištenja i prezentacije Škocjanskih jama, a Matej Blatnik govorio je o hidrološkoj dinamici Cerknjskog jezera. Uslijedio je posjet muzeju Jezerski hram u Dolenjem Jezeru te obilazak značajnih lokacija na samom Cerknjskom jezeru. Posljednjeg dana ljetne škole obideno je područje Klasičnog krša u jugozapadnoj Sloveniji: lokacije izmijenjenog krškog krajolika u Dutovlju i Krajnoj Vasi gdje je naglasak stavljen na promjenu vegetacije i područje kod Divače koje je značajno za razvoj karstologije. Ljetna škola završila je obilaskom Škocjanskih jama koje su na UNESCO-vom popisu svjetske prirodne baštine.

Na ljetnoj školi naglasak je stavljen na interdisciplinarni pristup u istraživanju međudjelovanja čovjeka i okoliša te, slijedom toga, na heterogenost problema s kojima se susreću znanstvenici. Stoga su predavači u svojim izlaganjima posebnu pozornost pridali opisu metoda i mnogostrukih parametara koje treba uzeti u obzir pri istraživanju. Međunarodnoj ljetnoj školi prisustvovali su studenti diplomskih i poslijediplomskih studija različitih usmjerenja iz Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Bugarske, Poljske, Austrije te najvećim dijelom iz Hrvatske, i to sa Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Sveučilišta u Zadru. Polaznicima je interdisciplinarni pristup pružio koristan uvid u mnogostrukost metoda u rješavanju istraživačkih problema. Studenti povijesnog, odnosno humanističkog usmjerenja stekli su dragocjen uvid u prirodne (geografske, klimatske, kemijske, biološke) čimbenike koji utječu na okoliš, samim time i na čovjekovu prilagodbu njima u svrhu eksploatacije. S druge strane, studentima prirodnoznanstvenog usmjerenja bilo je korisno sagledati utjecaj čovjeka na okoliš koji ne mora imati vidljive posljedice, ali je svejedno značajan za pokretanje promjena u okolišu. Međunarodna ljetna škola omogućila je polaznicima i razmjenu iskustava iz vlastitih životnih sredina o utjecaju čovjeka na okoliš i obrnuto. Sve navedeno pridonijelo je uspješnosti ljetne škole od koje će studenti zasigurno imati koristi, a stečena znanja i vještine moći će primijeniti i u vlastitim istraživanjima.

Marijana DLAČIĆ

BOOK REVIEW: VISIONS OF EMPIRE. HOW FIVE IMPERIAL REGIMES SHAPED THE WORLD

Just as Krishan Kumar writes, *Visions of Empire* »is an examination of the ideas and ideologies that governed the thinking and at least to some extent the policies of imperial rulers.« To explore how rulers operated such large and complex empires, Kumar, through extensive reading and surveying of a wide range of literature on empires, chose and compared five major imperial regimes that shared most elements of Rome's imperial legacy: the Ottomans, the Habsburgs, the Russian and Soviet empires, the British and the French. And then, he analyzed them historically and sociologically to revisit the role of empire in modern history. Kumar mainly focuses on different rulers' attitudes towards their subjects

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

**Povezanost Malog ledenog doba i
nedostatka hrane početkom 19. stoljeća**
*The connection of The Little Ice Age and food shortage
at the beginning of the 19th century*

Volumen XIX. / Broj 19
Zagreb – Samobor 2023.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher: Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, Hrvatska www.ffzg.unizg.hr; <http://ckhis.ffzg.unizg.hr/>

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute, Žiga Zwitter

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić – president/predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Sorbonne-Paris, Francuska), Marija Benić Penava (Dubrovnik), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Ljiljana Dobrovšak (Zagreb), Goran Đurđević (Beijing/Peking, NR Kina), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordana Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Honolulu, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Matija Zorn (Ljubljana), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Domagoj Tončinić

ISSN 1849-0190 (Online) ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2024.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz djelomičnu potporu Grada Koprivnice

Print partially supported by the City of Koprivnica

Na naslovnici / Cover:

Posljednja poplava u Kosinjskoj dolini 2018. godine / *The latest flood in Kosinj Valley in 2018.*

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA

Popis suradnika u časopisu »Ekonomska i ekohistorija«, broj 19 (2023.)

List of contributors in the magazine »Economic- and ecohistory«, number 19 (2023)

Lajos RÁCZ, Szeged University, Mađarska

Dorin-Ioan RUS, Universitätsarchiv Graz, Austrija

Ema PAŠIĆ, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Dina PAŠIĆ, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Hrvoje PETRIĆ, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ivica ŠUTE, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Gašper OITZL, National Museum of Slovenia, Ljubljana, Slovenija

Ivan BRLIĆ, Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Regional centre Gospić

Ivan ŠULC, University of Zagreb, Faculty of Science, Department of Geography

Bruno ŠAGI, diplomski student, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Adrian FILČIĆ, diplomski student, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Igor KRNJETA, doktorski student, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Marijana DLAČIĆ, doktorska studentica, Sveučilište u Zadru

WANG Wenxin, Beijing Foreign Studies University, NR Kina

LIANG Conyng, Beijing Foreign Studies University, NR Kina

YIN Yuxuan, Beijing Foreign Studies University, NR Kina

Mihael OJSTERSEK, Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana, Slovenija